

EL LECTOR ACCIDENTAL

VICENÇ PAGÈS JORDÀ

Un minuet a la fira de Frankfurt

GETTY

No vaig anar a Frankfurt el 2007, quan Catalunya va ser la convidada d'honor, però sí el 1991, quan ho va ser Espanya. Llavors treballava a Llibres de l'Índex, l'editorial que dirigia Òscar Cortés, un antic company d'EGB. Dins la col·lecció *Manuals d'Us*, havíem publicat uns quants llibres que ens divertia veure com un resum de les etapes vitals: masturbació, preservatiu, matrimoni, divorci i suïcidi.

Aquell octubre del 1991, quan ens cansàvem de deambular entre llibres sobre bricolatge i cel·lulitis, ens refugiàvem en el bar temàtic, on sempre era possible consumir una tapa de truita de patates en comptes d'aquelles botifarres enormes i greixoses que els executius devoraven a peu dret als voltants de la Fira, i que no tenien cap relació amb el que m'havien servit sempre a Catalunya quan havia demanat un "frankfurt".

A la nit sopàvem civet de senglar amb un particular segment de la raça humana anomenat "agents literàries". Eren noies trilingües, elegants i sofisticades. Els editors, homes de mitjana edat abillats amb conjunts foscos, les observaven amb avidesa. Elles somreien sense interrupció i repartien targetes amb posat gentil.

Recordo una d'aquelles agents, una mexicana de cabellera brillant i llavis de color magrana. En el sopar estava asseguda entre un jove amb aspecte d'estudiant de Kansas –des-

manegat, somrient, camisa de quadres– i un escriptor espanyol estancat en la crisi dels quaranta –camisa baldera, cigarret penjant, calvicie incipient–, articulista d'*El País*. Saltava a la vista que la mexicana i l'americà estaven en sintonia, però l'escriptor espanyol s'entestava a interrompre'ls amb un monòleg repetitiu, probablement derivat de la ingestió de vi del Rin. Com més alçava la veu l'escriptor, amb més ardor els altres dos segregaven un núvol que els aïllava de la resta del món. Això sí, la mexicana de tant en tant girava el cap i li dedicava unes paraules amables. Al capdavant, era la seva agent.

Migdia al pavelló alemany

L'escena que vull evocar va tenir lloc l'endemà al migdia al pavelló alemany. Jo caminava pel passadís central després d'assistir a la presentació d'un llibre sobre erotisme hindú. Davant meu algú arrossegava unes botes camperes per la moqueta: era l'estudiant americà. Al final del passadís, a l'estand d'una de les editorials alemanyes més consolidades, vaig veure l'agent mexicana, que duia un vestit-jaqueta de jacquard i, col·locada de gairell al damunt del cap, una petita boina de color beix.

La mexicana estava conversant amb un home gras de cabells blancs, que portava gavardina grisa i barret, al qual la meua intuïció va classificar com a editor. Situada de cara al pas-

sadís, la noia va dirigir a l'estudiant americà un gest amb el mentó que vaig interpretar com un "ara mateix estic per tu".

Èrem a uns vint metres de l'estand. Jo mantenia amb l'americà una distància regular, fet que donava a l'escena un aspecte de *tràveling*.

De sobte veig que pel passadís lateral que conflueix en l'estand s'acosta l'escriptor espanyol. Són tres mirades –tres vectors– que conflueixen en la noia mexicana, que està situada de manera que veu l'escriptor i l'estudiant. Ells dos encara no s'han descobert però s'acosten a una velocitat constant i calculo que arribaran a l'estand al mateix temps.

Endevino que està a punt de produir-se una situació desagradable. Se m'acut que podria dur a terme alguna maniobra que permetés a la noia guanyar temps per resoldre la conjuntura amb algun ardit. Sospecho la possibilitat de deixar anar una exclamació, o bé abordar directament l'americà, o potser l'espanyol. Mentrestant, ells dos han continuat avançant i es troben a pocs metres. L'escriptor espanyol accelera el pas i està a punt d'abordar la noia. Veig a venir una petita catàstrofe. Ara bé, ja he dit que les agents són sofisticades (aquest article vol ser un homenatge a un col·lectiu no sempre prou valorat). Sens dubte havia sortejat situacions més ingovernables.

Tot succeeix en pocs segons. Soc prou a la vora per sentir la banda sonora de l'escena, que malauradament arriba amb escàs volum i sense subtítols. En primer lloc, la noia dirigeix una breu frase en alemany a l'editor, que queda immobilitzat. Mentre parla, la noia fa un gir de noranta graus i es dirigeix en castellà a l'escriptor, que ara es troba a un metre de distància:

–Te presento a Herr... –no entenc el cognom.

Amb un gest curvilini, ara la noia s'esmuny per darrere de l'escriptor i xiuxiueja una frase al noi americà, que s'ha aturat molt a prop, i que, seguint les instruccions que acaba de rebre, es reuneix amb ella darrere l'escriptor espanyol.

Els moviments s'han produït amb la precisió geomètrica d'una carambola o, més ben dit, amb la fluïdesa artística d'un canvi de parrella en la dansa del minuet. L'editor encaixa amb l'escriptor i el mira amb interès; ara entenc que la noia n'hi acaba de parlar. L'escriptor alça la cella en un moviment que interpreto com un "Bé, ja que hi som, parlem de negocis".

La mexicana i l'americà, agafats per la cintura, s'allunyen pel passadís lateral. Per un moment espero que ella giri el cap i reculli la meua admiració. Però no cal. Tot està al seu lloc i res no és sobrer. Ni tan sols jo, que ho miro, i tu que ho lleixes trenta anys després. ♦♦

OBRO FIL

ANNA GUITART

Busqueu el porc

Des de fa unes quantes setmanes, a les llibreries podem comprar *Menuts* i *Llibrets*, i aviat també hi trobarem *Llom dos colors*. Són els noms de les col·leccions d'una nova editorial molt fàcil de reconèixer: a totes les cobertes hi ha un porc. Apareix just a sobre el nom, Cal Carré. Un nom curiós per a una editorial, però que té tot el sentit: Cal Carré va ser una carnisseria artesana, molt coneguda a Terrassa, que va tancar el 2016 i on van treballar quatre generacions de la mateixa família. Una de les que hi va passar va ser l'Antònia Carré-Pons, que abans de dedicar-se a l'ensenyament i a la literatura hi va vendre una bona quantitat de sobrassades, fuets i llamineres. Durant el confinament, amb la seva germana i amb la col·laboració dels seus nebots, van decidir recuperar la marca de la carnisseria i convertir-la en una editorial.

No sé si fer botifarres té gaire a veure amb fer llibres, però em queda clar que l'Antònia no partia de zero. Hi havia una manera de fer, a Cal Carré, que ella explica als llibres i que va anar passant de generació en generació. Calia "responsabilitat amb la feina, que s'ha de fer ben feta i sempre pensant en la persona que l'ha de valorar". Si canviem els clients per lectors, la frase funciona perfectament per al nou projecte. Es nota que cada llibre s'ha fet de manera molt acurada, parant-hi atenció. El disseny és bonic, les traduccions són excel·lents (Núria Sales ha traduït Willa Cather, i Marta Pera Cucurell Virginia i Leonard Woolf. Aviat arribarà la primera novel·la de Dostoievski, en versió de Miquel Cabal Guarro). Fins i tot en les biografies dels autors hi ha una intenció: no són planes, sinó que s'hi veu l'editora que ens vol explicar coses.

Amb la mort de la seva germana, que recorda al final de cada volum, el projecte s'ha convertit per a Antònia Carré-Pons en una aventura cultural i emocional. També devia ser-ho, per a Virginia i Leonard Woolf, crear la Hogarth Press, una editorial que va funcionar durant vint-i-nou anys i que van inaugurar amb *Dos relats*, signats per ells, que són els mateixos que inauguren la col·lecció *Menuts*. Cal Carré recuperarà llibres breus d'autors clàssics contemporanis i també medievals. A la carnisseria pensaven que si es guanyaven la confiança del públic, no els deixaria mai. Jo ja espero el pròxim llibre. Feu-me cas, busqueu el porc. ♦♦

LES AGENTS LITERÀRIES SÓN UN PARTICULAR SEGMENT DE LA RAÇA HUMANA I AQUEST ARTICLE LES VOL HOMENATJAR